Twentse Kruistocht Enschede

Auteur: Marycke Naber

Roombeek, Lonneker, landkruis, (Maria)kapellen, Hof Espelo, parken
Een afwisselende wandeling met cultuur en natuur. Na het centrum van Enschede met de RK Jacobus de Meerderekerk, de NH Grote Kerk en het voormalige stadsklooster het Larinksticht gaat de route door het Boerenkerkhof en het uit de as herrezen Roombeek. Via het fietspad op de voormalige spoorbaan Boekelo-Oldenzaal bereik je Lonneker, met een stille bijbeltuin. Daarna loopt de route langs de Lonneker Molen, een landkruis en over het racé van de voormalige spoorbaan Boekelo-Oldenzaal weer naar Lonneker, met Galerie Urinoir Bezet, een Calvariekruis op het kerkhof en een mooie Mariakapel met een eeuwenoude Piëta in de kerk. Vervolgens loop je via een Jacobuskapel en een Mariakapel naar landgoed Hof Espelo en tot slot langs de spaarbekkens van waterbedrijf Vitens en door voormalige parken van textielfabrikanten terug naar station Enschede.
Dit is een van de twaalf rondwandelingen in mijn wandelgids 'Twentse Kruistochten', zie het kader onderaan. In die mooi vormgegeven gids staat uitvoeriger achtergrondinformatie en een interview met de familie Brunink, die de Mariakapel aan de Vergertweg in Lonneker heeft opgericht.

Routebeschrijving

Rondwandeling Enschede - Lonneker (20 km, bushalte na 6 km)

NB Raadpleeg de openingstijden van de bezienswaardigheden en de horeca en de dienstregeling van de bus.

Verlaat station Enschede via uitgang Centrum en loop RD. Ga aan het eind van het Stationsplein RA door de winkelstraat. Ga bij het pleintje met de ronde ganzenfontein de 2e straat LA. Aan het eind kom je op de Oude Markt. Aan de rechterkant staat de RK Jacobus de Meerderekerk.

1. Tegenover de hoofdingang van de Grote Kerk staat een zandstenen fontein uit 1912, die herinnert aan de grote stadsbrand. Zie de reliëfs en de tekst op de plaquettes.

De oorspronkelijk aan Jakobus de Meerdere gewijde Grote Kerk is opgetrokken uit Bentheimer zandsteen. De oudste gedeelten dateren uit ca. 1200. In 1480 is de kerk uitgebreid en is de toren verhoogd. De in 1842 ingrijpend verbouwde kerk is na de stadsbrand van 1862 hersteld.

Ga LA onder het poortgebouw door en loop op twee kruispunten RD. Daarna loop je langs het voormalige stadsklooster het Larinksticht uit 1867 aan je linkerhand.

Na het vertrek van de zusters van Amersfoort werd het gebouw in 1979 gekraakt door leden van De Wonne. Dit is een oecumenische leefgemeenschap, waar mensen die in de knel zitten tijdelijk worden opgevangen. Tijdens de aanleg van het Muziekkwartier is het meest karakteristieke gedeelte behouden gebleven voor De Wonne.

Ga aan het eind RA, Harry Banninkstraat, dan de 1e straat LA, Wenninkgaarde. Steek na het spoor de Molenstraat over via het zebrapad en loop RD, Willem Brakmanstraat.

versiedatum: 13-02-2023

2. Ga na de kruising LA het parkje in. Dit is het Boerenkerkhof. Meteen rechts ligt een granieten plaat ter herdenking aan de vuurwerkramp op 13 mei 2000. Loop RD langs 'De Zielendraagster' van Helga Kock am Brink. Ga na de uitgang (zie de informatie over het kerkhof) RA en loop RD, Lasonderstraat. Ga aan het eind LA, even later RA en LA bij de verkeerslichten.
3. De busbaan loopt over de voormalige lokaalspoorweg Boekelo-Oldenzaal. Ga daarna RA, Tollensstraat, en loop RD over het lange betonpad door de Lasonderbleek.

Rechts zie je de krater die is ontstaan door de ontploffing van SE Fireworks, links daar tegenover het monument 'Het verdwenen huis tussen hemel en aarde'.

Ga aan het eind LA en meteen RA over de parkeerplaats. Steek de weg over en ga RA langs De Lunchkamer. Loop RD over het plein en ga op de kruising van de betonpaden LA met rechts Gastrobar Bij Rozendaal.

Je loopt langs de restanten van het Rozendaalcomplex, een voormalige textielfabriek, aangevuld met nieuwbouw. Aan het eind links om de hoek bevindt zich de ingang van De Museumfabriek.

Loop RD over het plein (vijver rechts laten liggen), houd op de driesprong rechts aan, steek het fietspad over en loop RD.

In de gerenoveerde gebouwen van de voormalige dekenfabriek TETEM (1915-1969) bevinden zich links vooraan de gratis toegankelijke TETEM kunstruimte en rechts kunstacademie ArtEZ. Het gebouwtje links achteraan is de gerenoveerde portierswoning.

4. Ga aan het eind RA, dan de 2e straat LA, Steenbeltweg. Ga het 1e betonpad schuin RA langs Van Doorn en Doorn, daarna schuin LA. Vlak voordat je weer bij de straat komt ga je het 2e pad RA, aan het eind RA en LA langs een trapveldje, vlak voor het eind daarvan schuin RA. Ga na de 'boomhut' LA over het graspad met betonstroken, aan het eind RA, bij het kruispunt LA, Voortsweg, en meteen RA over de halfverharde weg, Voortmanlaan. Volg de weg langs een houten hek. Houd op de driesprong links aan en blijf na het houten hek RD lopen.
5. De zandweg gaat over in een asfaltstraat. Ga op de T-splitsing LA, bij het fietspad RA. Dit volgt het tracé van de voormalige lokaalspoorweg Boekelo-Oldenzaal, die tot Lonneker van 1890 tot oktober 1937 in gebruik was. Ga aan het eind van het fietspad LA, daarna op het kruispunt RA, Demmerskamp. Loop RD door de fietssluis, ga aan het eind van het tegelpad RA. Na de zijstraat naar links staat op nr. 44 de kapel 'Uit liefde' van de protestantse gemeente, met daarachter een bijbeltuin.

Deze is in 2002 ingericht ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Kapelgemeente en het 80-jarig bestaan van de kerk zelf. Ook voor niet-gelovigen is het een heerlijke stiltetuin.

Ga na de uitgang RA en de 1e straat RA, Pastoriestraat, aan het eind RA, Scholten Reimerstraat. Steek de Oldenzaalsestraat over bij de verkeerslichten en loop RD, Lonneker Molenweg.

Links van dit kruispunt bevinden zich de bushaltes (aan deze kant richting Enschede, aan de overkant richting Oldenzaal.

Blijf op de viersprong RD lopen, ook na de Lonneker Molen uit 1851. Ga daarna de 1e weg LA, Vegerweg. Na ca. 600 m staat rechts een landkruis.

Het kruis uit midden jaren '50 verving het kruis dat in 1939 was opgericht door leden van de Jonge Werkman, de voorloper van de Katholieke Arbeiders Jeugd.

Welmanweg naar rechts negeren. Ga daarna in de bocht naar rechts scherp LA, een karrenspoor, Beukerweg.

7. Ga het 1e pad RA door de voetgangerssluis, Beukerpad. Loop na de afsluitboom RD (Ruiterkampweg), steek de voorrangsweg over en loop RD, Meijerinksweg. Ga het 1e smalle pad LA door de fietssluis. Je loopt weer over het tracé van de voormalige spoorlijn Boekelo-Oldenzaal. Steek aan het eind de asfaltweg over en loop RD over het klinkerpad. Ga bijna aan het eind ervan schuin LA over het smalle pad. Loop bij de Riesmankamp RD.
8. Ga daarna het 1e tegelpad LA. Dit gaat bij het bos over in een asfaltpad. Ga het 1e halfverharde pad RA, aan het eind LA, een klinkerweg. Steek schuin RD over (links staat Galerie Urinoir Bezet), langs het kerkhof uit 1829 met achteraan een Calvariekruis.

De St. Jacobus de Meerderekerk uit 1912 kwam in de plaats van een kerk uit 1820. De Mariakapel aan de rechterkant van de ingang is van 9.30 tot 16.30 geopend. Zie de tekst op de sokkel van het Mariabeeld.

Loop de straat recht tegenover de ingang van de kerk in (Bergweg). Ga na het 2e kruispunt in de bocht naar rechts LA (Lonnekeresweg), een karrenspoor. Ga na de bocht naar rechts LA over het halfverharde pad. Na de bocht naar rechts staat een kapelletje uit 2015 aan je rechterhand.

Dat is ontworpen door Gerrit Tichelhoven, met een mozaïek van Sint Jacob door Jan Slot. Het staat vlakbij de plek waar tot ongeveer 1820 het 'hilgenhuuske' heeft gestaan, gewijd aan Jacobus de Meerdere.

Loop terug en ga LA, op de T-splitsing RA, aan het eind LA (Vergertweg). Aan het eind daarvan staat aan je rechterhand een Mariakapelletje uit 2006. Na een vernieling in 2018 is het ruim 100 jaar oude gipsen Mariabeeld vervangen door een nieuw beeld. Steek de De Braakweg schuin naar links over en loop RD over de halfverharde weg. Deze gaat over in een graspad. Je loopt door of langs een houten hek 'De Esbeek'.

9. Waar de weg naar rechts buigt loop je RD, een bospad. Ga aan het eind RA over de asfaltweg, in de bocht naar rechts LA, een fietspad. Steek de voorrangsweg over (kijk uit!) en ga LA over het fietspad. Ga de 1e weg RA langs de witte afsluitboom. Je betreedt Hof Espelo.

Al in 1215 wordt het landgoed genoemd. Tot 1770 was het eigendom van het kapittel van Sint Pieter in Utrecht. Sinds 1984 heeft Landschap Overijssel het in bezit.

Ga op de 1e kruising LA, een halfverharde weg langs Villa Hof Espelo uit 1927, aan het eind LA. De boerderij links op de hoek deed in de 17e eeuw dienst als schuilkerk van de rooms-katholieken. De weg loopt langs het informatiecentrum, waar je wat kunt drinken. Ga na de bocht naar links aan het eind RA over het fietspad.

10. Ga de 1e halfverharde weg (later karrenspoor) met fietspad RA, richting Hengelo. Links en rechts zie je spaarbekkens van het voormalige waterwingebied van Vitens. Ga de 1e asfaltweg LA, Pompstationweg, dan vlak voor het bord 'Enschede ZONE 30' RA, een smal pad langs een vijver. Ga vlak voor de bocht naar rechts LA, een karrenspoor, aan het eind RA langs het terras van zorgboerderij De Viermarken, daarna LA, een halfverhard pad. Ga mee met de bocht naar rechts, aan het eind LA, een halfverharde weg (rechts theeschenkerij Oldenhof). Je passeert de Viermarkenboom (zie bordje).
11. Houd op de Y-splitsing links aan, ga op de kruising LA, op de volgende kruising (bij keuzepunt X44) RA naar het Abraham Ledeboerpark. Houd links aan.

Op het centrale gedeelte van het park, ontworpen door landschapsarchitect Dirk Wattez, liet de familie Ledeboer in 1880 een villa bouwen. De sequoia of mammoetboom dateert nog uit die tijd, evenals het koetshuis, dat nu als bijenstal in gebruik is. De villa is in 1956 afgebroken.

Ga LA voor de mammoetboom langs, dan het 1e halfverharde pad LA. Loop aan het eind RD, langs bezoekerscentrum Het Lammerinkswönner in een uit Usselo afkomstig 'los hoes' uit 1775. Volg het halfverharde pad met een bocht naar rechts. Daarna zijpad naar links negeren. Ga vervolgens in de 2e bocht naar rechts LA langs een metalen hek.

12. Loop RD over de halfverharde weg. Steek de asfaltpaden over en loop RD over de asfaltweg, ga bij de klinkerweg schuin LA over het asfaltvoetpad. Blijf RD lopen, steek aan het eind de Roessingsbleekweg over en loop langs de rechterkant van Schenkerij Wattez, daarna RD. Ga aan het eind van het pad LA.

Je loopt door het Van Lochemsbleekpark, oorspronkelijk in bezit van textielfabrikant Herman van Lochem. Het werd in 1928 toegevoegd aan het Gerrit Jan van Heekpark. Beide parken zijn ontworpen door tuinarchitect Pieter Wattez, de zoon van Dirk Wattez. Tegen het eind van zijn leven, in 1918, besloot textielfabrikant Van Heek het park te schenken aan de bevolking van Enschede.

Ga het 1e pad RA, dan het 1e pad LA. Houd rechts aan over de brug, ga bij de 'rotonde' rechtsom en het 2e pad RA over het klinkerpad door de beukenberceau. Ga aan het eind LA over de brug, bij de 'rotonde' RD (rechtsom, zie de plaquette op de obelisk). Aan het eind van de halfverharde beukenlaan ga je RA. Ga het 2e pad RA en na de uitgang van het park RA (Walhofstraat). Steek aan het eind de drukke Boddekampsingel met gescheiden rijstroken over en loop RD, Joan Coststraat. Loop op het kruispunt RD, Wijbo Fijnjestraat, steek de buslijn over en loop RD (De Coöperatie). Steek de asfaltweg en het fietspad over en ga RA. Loop op de kruising RD, Brandweerstraat, ga schuin LA door de fietsenstalling, daarna RD naar het station.

Praktische informatie

Enschede, landelijk gebied, landgoed, parken. 45 % onverhard

Kijken

De Museumfabriek, Het Rozendaal 11, Enschede, 053 201 2099, demuseumfabriek.nl
TETEM kunstruimte, Stroinksbleekweg 16, Enschede, 053 230 8791, tetem.nl
Lonneker Molen, Lonneker Molenweg 80, Lonneker, lonnekermolen.nl
Bezoekerscentrum Koetshuis Hof Espelo, Weerseloseweg 259, landschapoverijssel.nl
Bijenstal 't Koetshuis in het Abraham Ledeboerpark, zo 13.00-16.00
Bezoekerscentrum Het Lammerinkswönner, 053 435 1825, zie uitinenschede.nl

Eten en drinken
Bagels & Beans, Korte Hengelosestraat 33, Enschede, 053 436 4830
Diverse horecagelegenheden in het centrum
De Lunchkamer, Roomweg 75, Enschede, 053 789 1841, lunchkamer.com
Gastrobar Bij Rozendaal, Het Rozendaal 10, 053 480 7695, gastrobarbijrozendaal.nl
Van Doorn en Doorn, Steenbeltweg 48, 053 230 8000, vandoornendoorn.nl
Hotel-restaurant Savenije, Dorpsstraat 149-151, Lonneker, 053 433 6644, hotel-savenije.nl
Sprakel eten en drinken, Dorpsstraat 137, Lonneker, 053 433 4340, sprakel.nl
Koffie / thee in bezoekerscentrum Hof Espelo, zie bij 'Kijken'
Winkel met terras bij zorgboerderij De Viermarken, Viermarkenweg 85, 053 435 9572, viermarken.nl
Theeschenkerij Oldenhof, Van Heeksbleeklaan 25, zie viermarken.nl
Schenkerij Wattez, Roessinghsbleekweg 20, Enschede, 053 434 4511, schenkerijwattez.nl

Overnachten
Enschede: zie uitinenschede.nl
Hotel-restaurant Savenije, zie bij Eten en drinken

Openbaar vervoer
Bushalte Lonneker Scholten Reimerstraat, lijn 60 en 62 Enschede-Oldenzaal

Parkeren
Enschede:
In de wijde omgeving van het centrum betaald; parkeergarage op het stationsplein.
Op station Enschede Kennispark gratis P&R.
In Lonneker gratis

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/twentse-kruistocht-enschede/15663/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegkruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

